

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11593/2025
30.10.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић, Марине Милановић, Татјане Ђурице и Владиславе Милићевић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ из ..., чији је пуномоћник Крунислав Божиновић, адвокат из ..., против тужених Република Србија, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зајечару и Општина Сокобања, коју заступа Правобранилац Општине Сокобања, ради утврђења права службености, одлучујући о ревизији тужилац изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3380/2024 од 24.04.2025. године, у седници одржаној 30.10.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужилаца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3380/2024 од 24.04.2025. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж бр.3380/24 од 24.04.2025. године и пресуда Основног суда у Алексинцу, Судска јединица у Сокобањи П бр.721/22 од 20.03.2024. године и предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж бр.3380/24, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Основног суда у Алексинцу, Судске јединице у Сокобањи П бр.721/22 од 20.03.2024. године, којом је одбијен тужбени захтев тужилаца АА и ББ из ..., којим су тражили да се утврди да тужиоци имају право стварне службености колског и пешачког пролаза преко кп бр. .../... КО ..., која је уписана као државна својина на Републику Србију, у коришћењу Општине Сокобања, као послужног добра, у опредељеним мерама и границама. Одбијен је и евентуални тужбени захтев тужилаца за утврђење права стварне службености колског и пешачког пролаза преко исте парцеле са другачијом трасом. Обавезани су тужиоци да туженој Републици исплате 33.250,00 динара на име трошкова поступка са законском затезном каматом од извршности, а друготуженој Општини Сокобања 225.000,00 динара са законском каматом од извршности до исплате.

Благовременом ревизијом тужиоци побијају правноснажну другостепену пресуду са позивом на члан 404. ЗПП, те истичу да су поднели тужбу да се утврди службеност колског пролаза односно да се конституише право службености што се јасно види из навода у тужби и предложених доказа. Зато сматрају да је другостепени

суд погрешно применио материјално право потврђујући првостепену пресуду одбијањем захтева тужилаца. Предлажу да се ревизија усвоји и укину нижестепене пресуде, а предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Врховни суд је установио да су се стекли услови за одлучивање о ревизији тужилаца као изузетно дозвољеној на основу члана 404. ЗПП, јер се ради о правним питањима у интересу равноправности грађана, те да је потребно и уједначавање судске праксе. Зато је на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено као у ставу 1. изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је установио да је ревизија тужилаца основана.

Према стању у списима тужиоци су поставили примарни и евентуални тужбени захтев. Примарним тужбеним захтевом тражили су да се утврди да имају право стварне службености колског и пешачког пролаза преко кп бр. .../... КО ..., која је уписана као државна својина на РС, а у коришћењу Општине Сокобања као послужног добра у означеним мерама и границама. Евентуалним тужбеним захтевом тражили су утврђење истог права само у другачијим мерама и границама.

Првостепени суд утврђује да не постоје услови за конституисање права службености у корист тужилаца јер се ниједном од тражених траса службености не би остварио смисао конституисања права службености с обзиром да тужиоци не би имали приступ на јавне саобраћајнице за потребе које су навели као разлог за конституисање службености. Према становишту првостепеног суда тужиоци имају излаз на јавну површину, удаљен свега 50-ак метара од јавне саобраћајнице, улице ... и за своје потребе, уз одобрење надлежног органа, преко јавне површине могу користити колски пролаз за потребе снабдевања. Првом трасом коју су тужиоци определили као примарни захтев тужиоци не би имали приступ до јавне површине већ до парцела трећих лица, а другом трасом до јавне површине која је ливада односно део градског парка.

Осим тога, првостепени суд налази да су предложене трасе захватиле површину у обиму који представља знатно оптерећење, и то прва траса од 231 м², а друга 226 м², а осим тога парцела кп .../... као послужно добро је обухваћена и поступком реституције који није правноснажно окончан. Из свих тих разлога, првостепени суд налази да нема услова за конституисање стварне службености у корист тужилаца, па одбија и примарни и евентуални тужбени захтев.

Другостепени суд образлаже да се у парничном поступку може одлучивати само у границама тужбеног захтева, да с обзиром да тужиоци нису тражили конституисање права службености већ су тражили утврђење већ постојеће службености, о чему нема доказа, сматра да је одлука првостепеног суда због тога правилна, па одбија жалбу тужилаца као неосновану и потврђује првостепену пресуду.

Врховни суд не прихвата становиште нижестепених судова.

Чланом 3. ЗПП, прописано је да у парничном поступку суд одлучује у границама захтева који су постављени у поступку. Чланом 192. истог закона, је прописано да тужба мора да садржи одређени захтев у погледу главне ствари и споредних тражења, чињеница на којима тужилац заснива захтев, доказе којима се утврђују чињенице, вредност спора и друге податке које мора имати сваки поднесак. Ова одредба сходно се примењује и на тужбу за утврђење прописану чланом 194. закона, по којој тужилац може у тужби да тражи да суд само утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост односно неистинитост неке исправе. Преображајна тужба, тужба за конституисање неког права, за промену неког правног односа није уређена одредбама процесног закона, већ материјалноправним прописима.

Чланом 51. Закона о основама својинско правних односа је прописано да се стварна службеност заснива правним послом, одлуком државног органа или одржајем. Чланом 52. овог закона је прописано да се на основу правног посла стварна службеност стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом. Чланом 53. Закона, прописано је да се одлуком суда или другог државног органа, стварна службеност установљава када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућег коришћења послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом. Према ставу 2. овог члана службеност се стиче даном правноснажности одлуке ако законом није другачије одређено.

Наведене законске одредбе не дефинишу како тужбени захтев за конституисање стварне службености судском одлуком мора или треба да гласи. Из употребљеног термина „установљава“ би произлазило да захтев треба тако и да гласи, али је у пракси уобичајено да се захтева конституисање права. У сваком случају, из навода тужбе и чињеница на којима тужиоци заснивају свој захтев, јасно је да тужиоци захтевају да се судском одлуком установи, конституише стварна службеност у њихову корист. То је било јасно и противној страни која се изјашњавала о тужбеном захтеву и првостепеном суду који је и испитивао услове за конституисање стварне службености, оцењујући да услови нису испуњени. Зато се не може прихватити становиште другостепеног суда о неоснованости тужбеног захтева зато што тужиоци нису доказали да су право стекли пре поднете тужбе и да тужбом само захтевају декларацију о томе, јер тужиоци то нису ни тражили. Језичке формулације могу бити несавршене и дужност је судова да у том смислу затраже изјашњење странке шта је конкретно предмет спора ако постоји таква нејасноћа, а у конкретном случају је очигледно јасно било и странкама, тужиоцима и туженима, као и првостепеном суду о чему се суди у овом конкретном спору.

Не може се прихватити ни становиште првостепеног суд да имајући у виду одредбу члана 50. Закона о основама својинскоправних односа, по којој се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро, да је тужбени захтев неоснован јер тражена површина трасе и по примарном и евентуалном тужбеном захтев, представљају знатно оптерећење. Суд је имао овлашћење да по оцени испуњености услова за конституисање права, исто конституише у мањем обиму, са корекцијом трасе, у складу са чланом 50. закона, а ради остварења циља због кога су тужиоци тражили конституисање таквог права. У вези услова за сада се не може прихватити став првостепеног суда да тужиоци имају прилаз на јавну површину удаљену 50-ак метара од јавне саобраћајнице, јер како и сам наводи исту не могу слободно користити већ само на основу одобрења надлежних органа, а то ствара неизвесност у остваривању права.

Из наведених разлога, на основу члана 416. ЗПП, одлучено је као у изреци решења па ће у поновном поступку првостепени суд отклонити неправилности на које је овим решењем указано и донети нову правилну одлуку о тужбеном захтеву.

**Председник већа - судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић